

İSİF 107 HADİS İLİMLERİ VE USULÜ I I. HAFTA DR. MEHMET ALI ÇALGAN

Hadis Usulüne Genel Bakış

DERS İZLENCESİ

- 1.Hadisın Tanımı ve Yapısı
- 2.Hadislerin Önemi
- 3.Hadislerin Korunması
- 4.İsnad ve Rihle
- 5.Hadis Usulü

HADİSİN TARİFİ VE YAPISI

Rasûlullah'a (sav) nispet edilen söz, fiil ve takrirlere **hadis** denir.

Rasûlullah'ın hayatı tarzına, tuttuğu yola, gidişatına **sünnet** denir.

Hadisle ilgili bazı temel kavramlar: Sened, metin, râvî, sünnet

SENED VE METİN

حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي
السَّفَرِ، وَإِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
«الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ
مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ»

(Buhari, İman 10)

İSNAD: ÜMMETİN ALTIN ZİNCİRİ

İmam Mâlik
v.179

İbn Şihâb
v.124

Atâ b. Yezîd
el-Leysî v.105

Ebu Saîd
el-Hudrî v.64

Resulullah

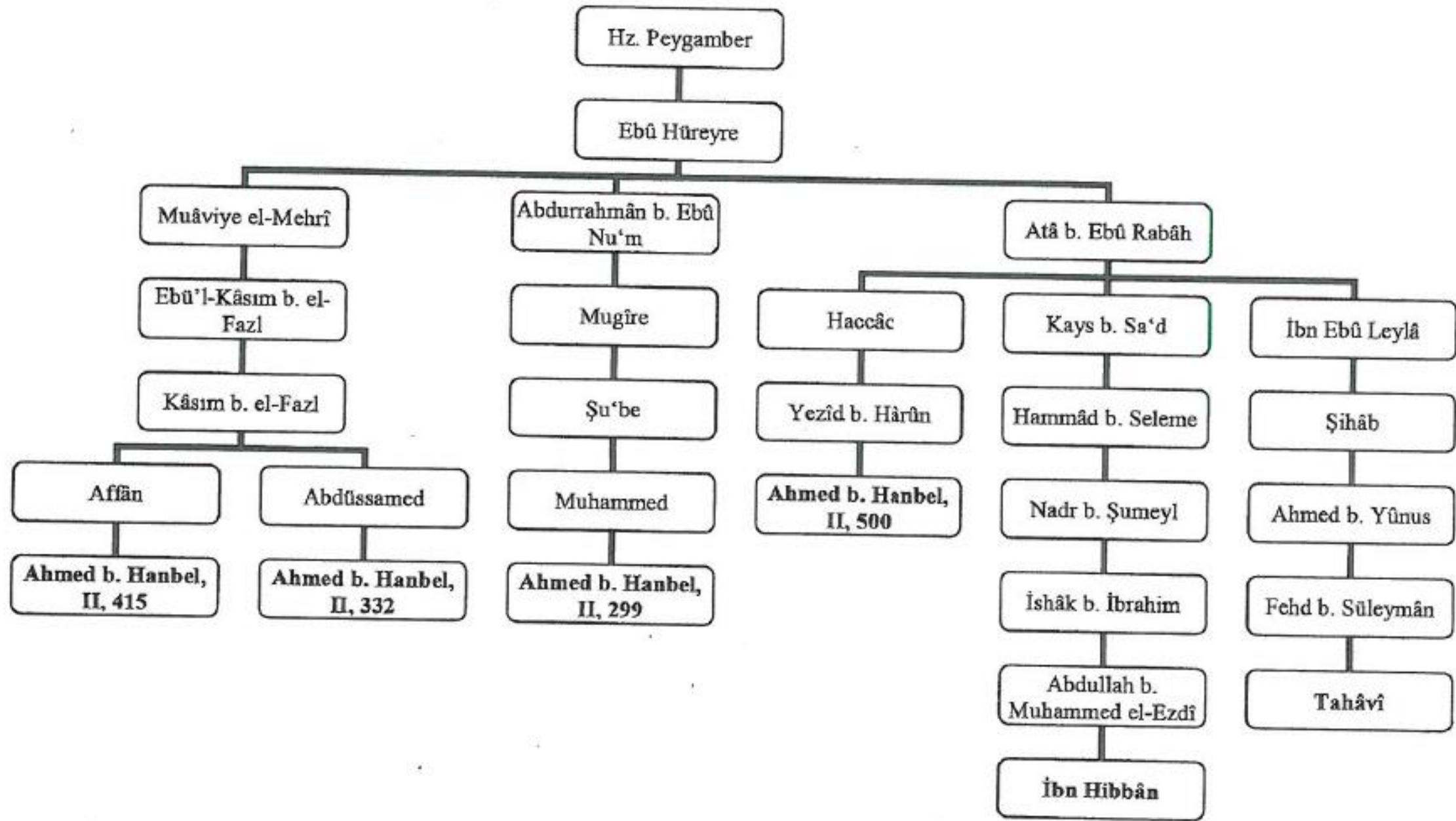
İSNAD: ÜMMETİN ALTIN ZİNCİRİ

Hadis senedi: Ravilerin arka arkaya zikredildiği isim zinciridir.

Siyasi görüşleri için hadis uyduranların artmasıyla, hadis rivayet edenlere hadislerini kimden aldıkları sorulmaya başlanmış, herkesten gelişigüzel hadis rivayet edilmemesi konusunda insanlar uyarılmıştır. Böylece, sahabe arasında ihtiyati bir tedbir olarak zaman-zaman başvurulan '**isnad sorma faaliyeti**', yalan ve uydurma haberlerin yayılması üzerine, büyük tâbiîler döneminde raviler hakkında daha dikkatli araştırma yapmaya dönüşmüştür. **İsnad müslümanlara özgü, tarihte görülmemiş bir sistemdir.**

İbn Sirin: «Bu ilim dindir. Binaenaleyh bu ilmi kimden aldığınıza iyi bakın.» (Müslim, Mukaddime, 5)

HADİSLERİN ÖNEMİ

Hadis-i şeriflerin önemi **KUR'ÂN-I KERÎM'İN BEYANI** olmalarından kaynaklanmaktadır. Bunun manası Kur'ân-ı Kerîmi hadisler olmadan doğru anlamanın ve Kur'ân'ın öngördüğü bir hayatı yaşamamanın mümkün olmadığıdır. Bu konuyu ileriki derslerimizde örneklerle çok geniş bir şekilde göreceğiz. Hadisler dikkate alınmadan âyetler yorumlanmaya çalışıldığında isteyenler rahatlıkla mana tahrifatına yol açabilmektedir. Halbuki Kur'ân-ı Kerîm'in korunmuş olması onun lafız yönüyle olduğu gibi, mana yönüyle de korunmuş olmasını gerektirir.

KURAN KERİM'İN BEYANI

Namaz, oruç, zekat, kurban, hac, dua ibadetleri nasıl yapılır?

Şefaât, kevser, gıybet, iman kavramlarının tam olarak mahiyetleri nedir?

HADİSLERİN ÖNEMİ

Hadis-i şeriflerin **KUR'ÂN-I KERİM'İN BEYANI** olmalarının bir önemli neticesi de tefsir, kelam, fıkıh, tasavvuf gibi İslâmî ilimlerin çok geniş ölçüde hadislere dayanmasıdır. Örneğin, fıkıhla ilgili her hangi bir konunun anlaşılması için birkaç âyet gerekiyorsa, aynı konuda çok daha fazla hadis mevcuttur ve bu hadisler sayesinde o konu netlik kazanır ve tüm ayrıntılarıyla ortaya çıkar. Diğer bir deyişle, âyetler bir konunun özünü ve esasını belirlerken hadisler o konunun detaylarını ve hayata uygulamasını ortaya koyarlar.

HADİSLERİN KORUNMASI

Tarihte hiç bir insanın söz ve davranışları Peygamber Efendimizinki (sav) gibi kayıt altına alınarak muhafaza edilmemiştir. Gerek sahabe neslinin, gerek sonraki nesillerin sünneti kayıt ve muhafaza yolunda şevk ve gayretleri ve bu sahada geliştirdikleri usul ve esaslar biraz incelendiğinde insanı hayran bırakacak seviyededir. Kur'ân-ı Kerîm'i insanlar yoluyla muhafaza eden Yüce Rabbimiz, **Kur'ân'ın tefsiri olan ve Kur'ân'ın mânen muhafazası için zarurî olan** Resûlü'nün mirasını da yine bu sahaya ömürlerini adayan kullarını seferber ederek muhafaza etmiştir. İslamî ilimlerin en zengin literatürü olan hadis edebiyatı işte bu fevkalade gayretin mahsulüdür.

Peygamber Efendimiz Döneminde Hadis

- * Hz. Peygamberin hadislerini duyup öğrenme
- * Müzakere
- * Ezberleme
- * Peygamberimiz (s.a.v.) izin verdikten sonra yazılması
- * Hz. Peygamberin devlet başkanı olarak yazdırması

Sahabe Döneminde Hadis

- * Ezberleme
- * Sözlü olarak nakletme
- * Ezber için yazma

Tâbiîn Döneminde Hadis

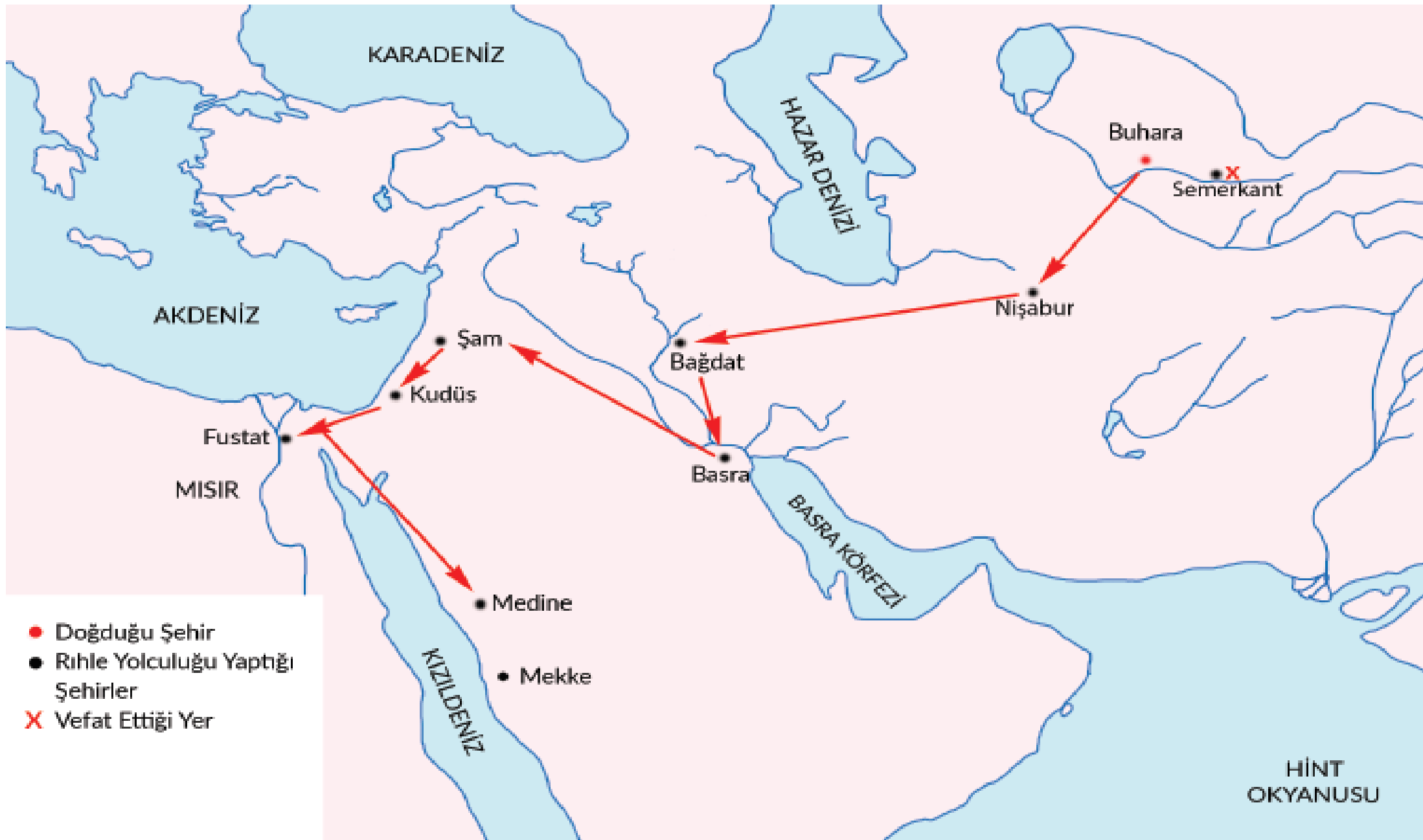
- * Ezberleme
- * Nakletme
- * Yazarak kayıt altına alma
- * İsnad
- * Rihle

Hadislerin Tedvini ve Tasnifi

- * **Tedvin:** Hz. Peygamberin vefatından sonra, İslam coğrafyasının dört bir tarafına dağılan sahabilerden hadislerin toplanıp bir araya getirilmesi
- * **Tasnif:** Hadislerin ve hadislerle ilgili bilgilerin belli bir esasa göre tertip edilmesi

Hadislerin senedle aktarıldığı güvenilir kaynaklardan bazıları
(Muvatta, Sahih-i Buhari, Sahih-i Muslim, Şerhu Meani'l-Asar)

Buhârî'nin ilim yolculukları.

HADİS USULÜ İLMİ

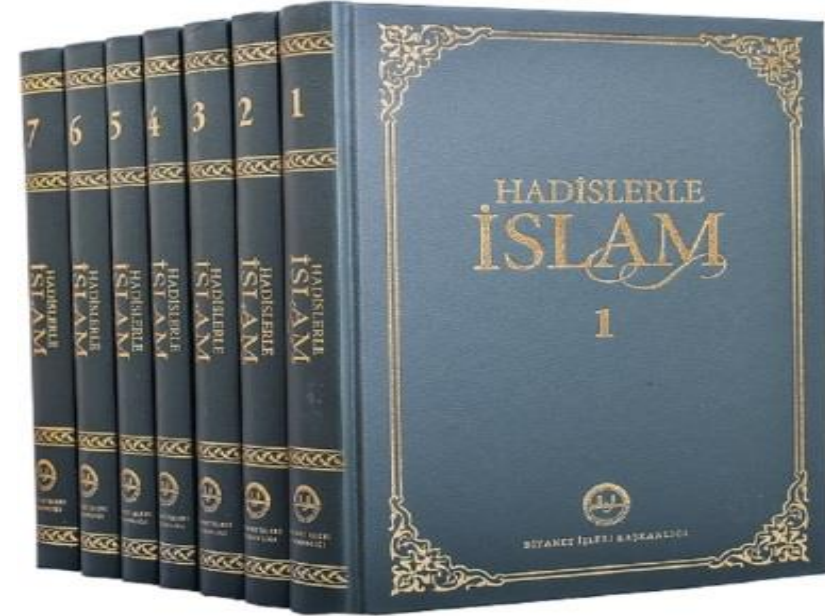
Tabiun döneminde bu çabalar daha da sistemli bir hal almış, sonraki dönemlerde hadis usulünün kuralları ve sahih hadisin şartları belirlenmiş ve bu sahada pek çok müstakil eserler yazılmıştır.

HADİSLERLE İSLAM

Türkiyedeki akademik ünvana sahip Hadis hocaları tarafından yazılan ve Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından basılan Hadislerle İslam isimli yedi ciltlik eser alanında önemli bir kaynaktır. Her konunun **Kuran- Sünnet- Siyer** ışığında ve çok akıcı bir dille anlatıldığı, güncel bir çalışma olup özellikle islami ilimler öğrenciler için çok önemli bir başvuru kaynağıdır. 1. ciltte yer alan «Sünnet: Nebevî Kılavuz» bölümünü okuyunuz.

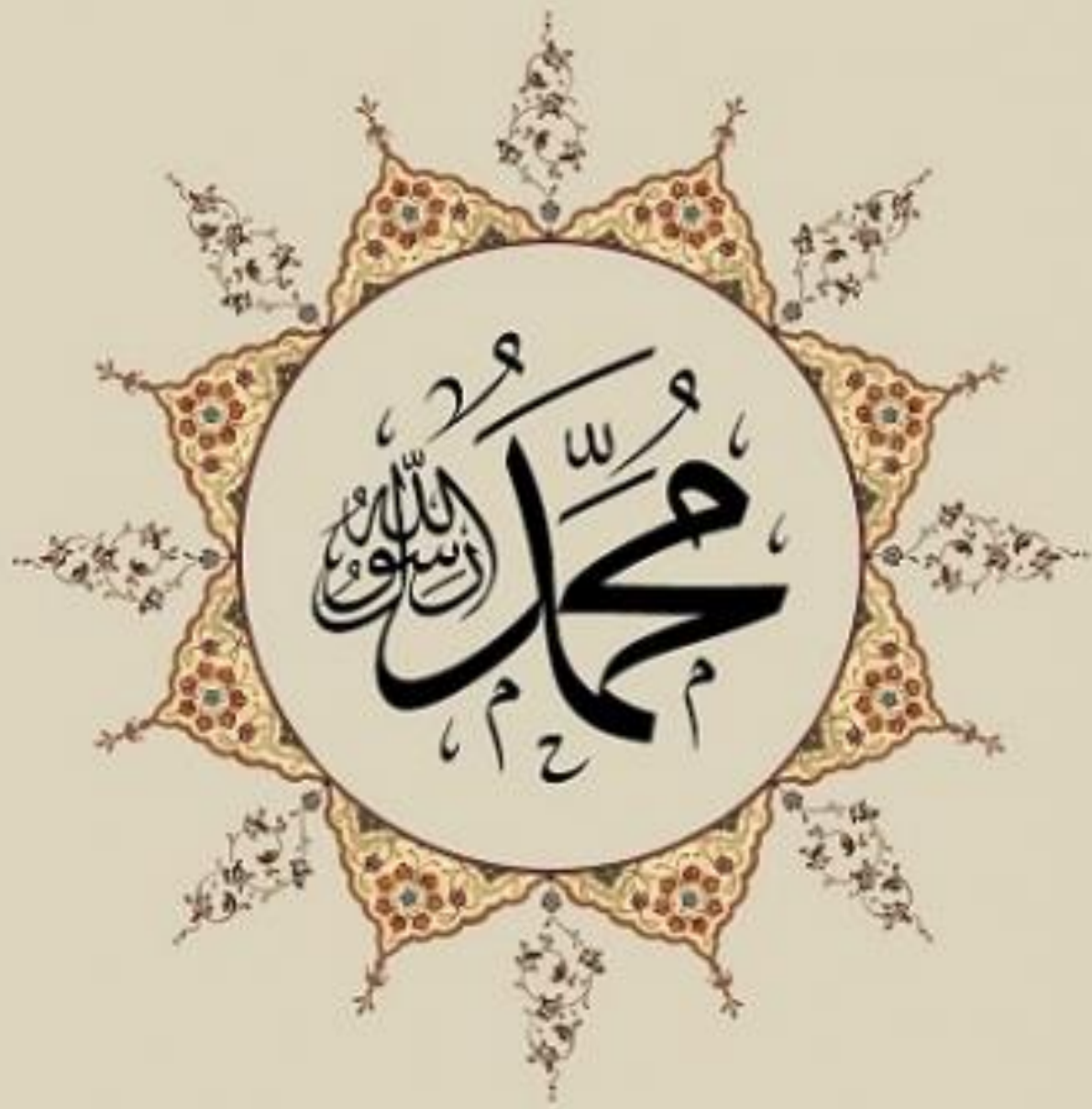
<https://hadislerleislam.diyamet.gov.tr/>

ÖZET

Özetle, hadislerin korunması şu yollarla sağlanmıştır:

- 1.Hadis Tarifi ve Yapısı
- 2.Hadislerin Önemi
- 3.Hadislerin Korunması
- 4.İsnad ve Rihle
- 5.Hadis Usulü

Bu sunumun hazırlanmasında Atatürk Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi yayınlarından Hadis Tarihi ve Usulü kitaplarından, Anadolu İmam Hatip Liseleri Hadis kitabından ve DİB İslam Ansiklopedisi'nden istifade edilmiştir.